

Wojtaszek, Zdzisław

Wspomnienie pośmiertne o Karolu Adwentowskim

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/3, 447-448

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KAROL ADWENTOWSKI

(1883—1957)

Dnia 26 grudnia 1957 zmarł w Krakowie członek Zespołu Chemii Komitetu Historii Nauki PAN Karol Adwentowski.

Osobliwe były koleje życia Karola Adwentowskiego. Urodzony 8 sierpnia 1883 r. w Tarnopolu, po ukończeniu gimnazjum w Krakowie rozpoczął w r. 1902 studia chemiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wtedy to zwrócił na niego uwagę Karol Olszewski, który w r. 1905 dopuścił go w charakterze asystenta do udziału w prowadzonych przez siebie badaniach z dziedziny kriogeniki. — Olszewski miał bardzo nielicznych uczniów, co spowodowane było głównie tym, że wymagania, jakie ten wielki uczony stawiał pracownikom naukowym, były tak wysokie, że niewielu tylko mogło im sprostać. —

Mimo, że obowiązki rodzinne zmusiły Adwentowskiego do porzucenia w 1907 r. lichy płatnej posady asystenta uniwersytetu, nie zaprzestał on badań naukowych i jako wolontariusz pracował w laboratorium Olszewskiego aż do r. 1912. Owocem działalności naukowej Adwentowskiego była przede wszystkim praca doktorska *O zachowaniu się tlenku azotu w niskich temperaturach*, na podstawie której promował się on w r. 1910.

W roku 1912 opuścił Adwentowski Kraków i zerwał z pracą naukową na lat 35. Poświęcił się działalności pedagogicznej, zajmując kolejno stanowiska: nauczyciela w szkole realnej w Tarnobrzegu, inspektora szkolnego okręgu iłżeckiego w Wierzbniku, radcy w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego i wreszcie dyrektora Państwowego Seminarium Nauczycielskiego w Wolsztynie. Po przejściu w stan spoczynku uczył w dalszym ciągu w szkołach prywatnych w Poznaniu.

Wybuch wojny w r. 1939 zmusił Adwentowskiego do udania się na tułaczkę. Nie przerwał on w tym czasie pracy pedagogicznej:

uczył najpierw w Słonimie, a później w Warszawie; jawnie w szkołach i tajnie na kompletach.

Evakuowany po powstaniu z Warszawy znalazł się Adwentowski po wielu latach znów w Krakowie i po odzyskaniu niepodległości zatrudniony był najpierw jako nauczyciel w gimnazjum w Wieliczce. W roku 1947 po raz drugi w swym życiu rozpoczął pracę naukową, obejmując na Akademii Górniczo-hutniczej kolejne stanowiska adiunkta, zastępcy profesora i docenta przy Katedrze Chemii Ogólnej. Wrócił do porzuconej przed dziesiątkami lat problematyki kriogenicznej, zorganizował laboratorium, prowadził prace badawcze.

Równocześnie za jeden z głównych celów ostatnich lat swego życia postawił sobie Adwentowski przekazanie pamięci ludzkiej swoich wiadomości o dziejach kriogeniki polskiej, a zwłaszcza o osobie głównego przedstawiciela tej dziedziny wiedzy, swego nauczyciela, Karola Olszewskiego, jako chyba ostatni żyjący jego asystent. W tym celu wszedł w skład zespołu autorskiego opracowującego monografię *Wkład kriogeniki polskiej do nauki światowej*. Wprawdzie śmierć nie pozwoliła mu dokończyć tej pracy, zdążył jednak przelać na papier swoje wspomnienia o Olszewskim i jego laboratorium.

Zdzisław Wojtaszek

Dorobek piśmienniczy Karola Adwentowskiego

1. *Über das Verhalten des Stickoxyds bei niederen Temperaturen*, „Bull. Acad. Cracov.“ 1909, III, s. 742.
2. (z Edwardem Drozdowskim) *Über das Siliciummethan bei niederen Temperaturen*, „Bull. Acad. Cracov.“ 1911, s. 330.
3. (z Emilem Zielińskim) *Poszukiwanie krajowych źródeł gazów szlachtenych*, „Przemysł Chemiczny“ 1955, nr 5.
4. (z Andrzejem Czaplińskim) *Termostat do temperatur od 0 do 150° C*, „Przemysł Chemiczny“ 1956, nr 12.
5. (z Antonim Pasternakiem i Zdzisławem Wojtaszkiem) *Dewar czy Olszewski*, „Kwart. Hist. Nauki i Techniki“ 1956, nr 3.
6. (z Antonim Pasternakiem i Zdzisławem Wojtaszkiem) *Olszewski jako uczoney i nauczyciel* — w druku, „Studia i materiały do dziejów nauki polskiej“.

prócz tego: tłumaczenia, podręczniki szkolne i artykuły popularnonaukowe.